

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Рада Бориславова Славинска

АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев”

Относно дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 8. Изкуства; професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство; докторска програма „Музикознание и музикално изкуство”.

Автор: Деница Димитрова Василева

Тема: „Българската народна песен и нейната съвременна интерпретация”

Научен ръководител: проф. д-р Костадин Бураджиев

Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед №РД27 – 097 от 20.12.2021 г. на ректора на АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Българската народна песен и нейната съвременна интерпретация” с автор Деница Димитрова Василева. Процедурата е за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 8. Изкуства, професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство. Автор на дисертационния труд е Деница Василева – докторант в редовна форма на обучение към катедра „Музикален фолклор“, АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев”. Докторант Деница Василева е представила комплект от документи (на хартиен и на магнитен носител), свързани с процедурата по защита на дисертационния труд, както и 2 публикации, свързани с темата на разглеждания дисертационен труд. Нямам забележки към представените документи и материали.

Деница Василева е талантлив млад изпълнител и педагог. Имала съм възможност да проследя нейното развитие от първите ѝ дни на студентската скамейка до този момент. Сериозните теоретична и практическа основи, предшествващи годините работа върху дисертационния ѝ труд, разнопосочните ѝ интереси и творчески експерименти в сферата на народното пеене и неговото различно жанрово вплитане, представляват сериозна предпоставка за емпирични натрупвания, подпомагащи настоящата научна разработка. Разнообразните ѝ професионални занимания – като преподавател по народно пеене в НУМТИ „Добрин Петков“ и АМТИИ, солист на формации „Фолк Лайн“ и „Наздравица“, водещ на фолклорното предаване „Песента му е празника, раздумка му е кавала“, артист-хорист към щатен народен хор към АМТИИ – и детайлното вникване в разглежданата проблематика издават дългогодишен интерес към темата на дисертационния труд.

Актуалност на тематиката

Актуалността на настоящия труд се определя от непрекъснатото „развитие на народната песен в новото ѝ сценично превъплъщение, даващо тласък на общите еволюционни процеси“ [стр. 110], както казва самият докторант. До този момент българското музикознание не е изчерпило в теоретико-аналитичен план темата за интерпретациите на народните песни, още по-малко пък съвременното жанрово многообразие в претворяването им. Чрез теоретичната разработка, практически прекрасно илюстрирана с шестте концерта, които са част от художествено-творческата докторантура, Деница Василева съумява да докаже необходимостта от представяне и изследване на актуалните за съвремието проявления на вокалното солово фолклорно изпълнителство. Актуалността на теоретичната разработка се

допълва и от факта, че докторантът е действащ и експериментиращ изпълнител, представящ лично проверени в съвременната музикантска практика търсения и откликвания на аудиторните предпочитания.

Познаване на проблема, характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Съгласявам се изцяло с докторанта, че *„чрез настоящето научно изследване е направен опит да бъде проследен пътят, чрез който народната песен променя своя първоначален образ. Изтъкнатите причини и фактори, засегнати в труда, не изчерпват всички аспекти на нейното развитие. Въпреки това те изиграват своята решаваща роля в еволюционните процеси на песенния ни фолклор.“* [стр. 112] Невъзможно е в рамките на една научна разработка да бъдат обхванати всички аспекти от еволюцията на народната песен, но прави силно впечатление логическата последователност и взаимосвързаност, която Деница Василева открива между първичната импровизационност на „оплаквалките“ (между другото това е един много удачен термин, въведен от нея) и свободата на изпълнение, присъща за джаза.

В Първа глава убедително са представени някои позиции на докторанта, следващи много умело линията на тематизма, като това, че записаните в сборници и архиви автентични образци са фиксиран образ на старобитната интерпретация на народните песни; че класифицирането на българските народни песни по същество представлява теоретична интерпретация на изпълнителската автентичност; че оплаквалките са автентичната форма на съвременната импровизация; че независимо от своя консервативен характер, реално мелодията на народната песен е нейният най-адаптивен в съвремието елемент. Темите на разделите са разработени с нестандартен поглед, което допринася за стойността на труда.

Във всеки раздел на дисертационния труд проличава дълбочинното теоретично и практико-приложно познание на докторант Василева върху изследователския обект. Втора глава допринася за проследяване процесите на еволюция на народната песен с фактологична информация събрана от множество източници и систематизирана по определени признаци. Доказана е позицията, че радиото се явява сериозен фактор за трансформиране на народната музика; че институциите, обвързани със съхранението на фолклора, всъщност са своеобразни двигатели в еволюционните процеси; че учебните заведения са медиаторът между автентизма и съвремието. В резюмиран вид са предложени характеристики на 9 ярки изпълнители от средата на 20-ти век и техният принос към развитието на народната песен, което в Трета глава продължава с още 8 големи имена от следващия период. *„Те създават авторски песни на фолклорна основа или претворяват забравени и непознати песни. Заимстват части от стари, автентични песни, прибавят свои текстове и украшения, нови интервали и мелодични ходове, а в някои случаи сами измислят текста и мелодията на песента.“* [стр. 92] установява с факти докторантът, разглежда приноса на сватбарските оркестри и допълва цялостното изследване с най-съвременните тенденции във вокалното фолклорно изпълнителство.

Дисертационният труд „Българската народна песен и нейната съвременна интерпретация“ осигурява възможност за по-нататъшни теоретични разработки в това непрекъснато променящо се направление. Библиографията на използваната литература съдържа относително голям брой разнородни източници (79), на базата на които се изграждат съжденията на докторанта. Научните достойнства на труда са в съчетание с ясен и четивен стил на изказ. Целта, поставена в началото на дисертационния труд, е изпълнена. Приносите са формулирани коректно и без излишно самоизтъкване. Между най-ценните приноси на дисертационния труд бих определила опита за резюмиране приноса на отделните певци върху цялостното развитие на народната песен.

Преценка на публикациите, автореферата и личния принос на докторанта

Докторантът представя 2 публикации по темата на дисертацията, което покрива изискванията към художествено-творческите докторантури. Трудовете са авторски и са отпечатани в реферирани списания. В тях са предложени някои от подробно изяснените в дисертационния труд теоретични постановки, касаещи съвременната интерпретация на българската народна песен. Авторефератът е с обем 50 страници и точно и ясно представя цялостната научна разработка в синтезиран, но изчерпателен вид. На базата на предоставената ми документация, научни публикации, дисертационен труд и автореферат, считам, че изследванията по настоящата разработка са изцяло дело на докторанта и с пълна категоричност можем да приемем, че дисертационният труд на Деница Василева е лично нейно дело.

Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Бих препоръчала настоящата научна разработка да бъде официално публикувана с приложен към книжното тяло диск с вече реализираните концертни илюстрации на различните, разгледани в разработката аспекти на съвременната интерпретация на народна песен.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В рамките на своето обучение докторантът е извършил сериозна по обем изследователска и художествено-творческа дейност. Освен високото ниво на концертите, практически илюстриращи темата, е синтезиран и голямо количество теоретичен материал, върху който са получени оригинални резултати и приноси за българското музикознание. Дисертационният труд показва, че докторантът Деница Василева притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Музикално изкуство“ като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. В представения труд са налице резултати, които представляват принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на факултет „Музикален фолклор и хореография“, приети във връзка с Правилника на АМТИИ за приложение на ЗРАСРБ. Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за научната разработка, представена в дисертационния труд, автореферат, постигнатите резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Деница Василева в област на висше образование: 8. Изкуства; професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство.

Поздравявам Деница Василева за сериозната и задълбочена художествено-творческа и научна разработка. Поздравявам и нейния научен ръководител проф. д-р Костадин Бураджиев за успешното насочване и постигането на добрия краен резултат.

10.01.2022 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Рада Славинска